

Vaasan keskussairaalaan on perustettu uusi potilasturvallisuuden kehittämiskeskus, jonka englanninkielinen nimi *No-Harm Center* on herättänyt vilkasta keskustelua ja leukailuakin. Aika monella suulla on todettu, että englanninkielinen nimi ei täytä hyvän julkishallinnon nimen kriteerejä. Tälle kannalle asettui keskustelussa muun muassa Kotimaisten kielten keskus.

Riitta Korhonen on hiljattain pohtinut englantia suomen kielessä *Kielikello*-lehdessä (2/2019). Artikkelinsa ”Steppi nextille levelille – englantia suomessa” lopuksi hän kirjoittaa:

”What next? Toisaalta kieli rikastuu englannin lainojen takia: sanasto kasvaa. Toisaalta kielenkäyttäjät voivat hermostua englannin sanojen vyörystä. Yhä useammin suomenkielisen puheen keskellä kuulee myös englannin sanontoja, kokonaisia lauseitakin. Toistaiseksi ei liene tutkittu, kuinka laajaa tällainen on tai miten siihen asennoidutaan eri tilanteissa.

Englanti tulee paljolti sitaattilainoina, mutta mukautukset ovat ainakin arjisessa kielenkäytössä tavallisia. Mukautusten tyyliarvo on asennekysymys: ei ehkä vielä olisi liian myöhempiä alkaa sietää niitä myös asiatyylisissä teksteissä? Monien kielenkäyttäjien mielestä englannin si-

taattilainoja on kuitenkin ehkä jo nähty liian kauan, jotta voitaisiin mukauttaa vaikkapa action asuun äksön. Paula Sajavaara (2000) onkin todennut, että vierassanat eivät ole vain oikeinkirjoitus- ja ääntämiskysymys vaan myös kielipsykologinen, kielisosiologinen sekä kulttuurinen kysymys. Asenne ratkaisee.

Yksittäiset englannin sanat ja fraasit eivät turmele suomea. Kieli voi pikkuhiljaa kyllä kärsiä, jos sitä ei käytetä monipuolisesti. Esimerkiksi tieteen ja koulutuksen alalla englanti on käyttökieleinä syönyt tilaa suomea. Tähän ilmiöön liittyy vakavia uhkia. Vain kieli, jota käytetään kaikilla elämän aloilla, voi voida hyvin.

Englantia ei silti pidä pelätä, vaikka kukaan ei voikaan ennustaa, millainen on steppi nextille levelille. Pentti Saarikoski kirjoitti runossaan: ’Suomen kieli / on minulle ikkuna ja talo / minä asun tässä kielessä / Se on minun ihoni’. – Kielenkäyttäjät päättävät, onko englanti talon tapetti vai seinät.”

Vaikka YP on hyvän suomen vankkumaton vaalija, tahdomme antaa *No-Harm Centerin* keksijöille tunnustusta nokkeluudesta. Potilasturvallisuuden keskukselle nimi on nimittäin kekseliäs viittaus yhteen lääketieteen vanhimmissa ohjenuorista: jo antiikissa linjattiin, että terveydenhuollossa pitää ennen kaikkea välttää vahingoittamista potilasta (lat. *primum non nocere*). Tämä ilmeisesti **Galenoksen** ensimmäisenä artikuloima periaate on englanniksi ”*first, do no harm*”.

YP:n nykyinen toimitus ja lehden kaksi aiempaa toimitussihteeriä **Arja Aarnio** ja **Katri Kleemola** suorittivat kesällä onnitelukäynnin lehden ex-päätoimittaja **Matti Virtasen** ja hänen **Outi-vaimonsa** luokse heidän kesäasunnolleen Sammatiin. Yhdessä kiiteltiin, että toimittaja **Veli-Pekka Leppäsen** tekemä synttärjuttu *Helsingin Sanomissa* (12.8.) oli ollut onnistunut.

Poimittakoon jutusta sitaatti, jossa myös YP saa osakseen myönteistä palautetta:

”Kun työkseen toimittaa asiantuntijalehtiä, siinä oppii, millä tavoin saa laajimmin läpi tärkeää ja kiintoisaa informaatiota.

Sen tietää ainakin Matti Virtanen, joka toimitti Alkoholipolitiikka-lehteä ja päätoimitti Yhteiskuntapolitiikka-lehteä kaikkiaan kolmen vuosikymmenen ajan.

”Lähetin aina painokkaimpia artikkeleita etukäteen tietyille toimittajille Hesariin ja muihin sanomalehtiin. Kimppa toimi hyvin: päivittäismedia sai eteensä tuoretta tutkittua tietoa ja me saimme sisältöjämme julki”, Virtanen kertoo.

Yhteiskuntapolitiikka-lehti olikin – ja on yhä – levikkiään merkittävämpi keskustelun avaaja. (...)

Virtanen luottaa siihen, että suomalaista yhteiskuntaa kehitetään yhä varsin hyvän tietämyksen pohjalta. Huhut hyvinvointivaltion kuolemasta hän

niin ikään kuittaa liioitteluna, 'kunhan vaan osamme sopeutua ikärakenteen pysyvään muutokseen'. (...)

Virtanen pohdiskelee muitakin historian analogioita. Mutta näkeekö sukupolvitutkija nykyhetkessä merkittäviä uusia [poliittisia, toim. huom.] fraktioita?

'Olen minä miettinyt tätä Antti Rinteen hallitusta, jossa istuu ministerinä puolen tusinaa nuorta naista, iältään 31–35 vuotta. Että mitä tapahtui, kun he olivat otollisessa avainkokemuksissa? Tarja Halosen tuli presidentti vuonna 2000.'

'No, tämä on vasta havainto', Virtanen jarruttelee. 'Siihen saattaa tietysti jotakin kätkeytyä, mutta ajatusta pitäisi hie- man jauhata ja testata.'

Matti Virtanen jäikin selvästi testaamaan ajatusta, sillä syntymäpäivänään jatkoi samasta aiheesta YP-blogissa (14.8.):

"...silmiini sattui vihreiden puheenjohtajan, tohtorin ja yhden kuusikon jäsenen eli nykyisen sisäministerin Maria Ohisalon lausunto Uudessa Suomessa:

'Ohisalo mainitsee esikuvikseen Elisabeth Rehnin ja Tarja Halosen ja toivoo itsekin voivansa näyttää esimerkkiä siitä, että jokaista tarvitaan politiikassa.' (US 14.6.2019)

Ohisalo ei siis nosta esikuvikseen ketään vihreän liikkeen nimekkäistä naisista, vaan kaksi naista, joista ensimmäinen lähes puhkaisi tasavallan järeimmän lasikaton ja toinen sen siten teki.

Tästä voisi päätellä, että Tarja Halosen nousu Suomen ensimmäiseksi naispresidentiksi vuonna 2000 on ollut nuorille, silloin otollisessa iässä olleille naisille – ainakin politiikasta kiinnostuneille ja yhteiskuntaan vaikuttamaan pyrkiville – todella voimaannuttava kokemus. Mannheimilaisittain voisi todella puhua avainkokemuksesta.

Tästä tulee mieleen historiallinen analogia. Vuonna 1951 syntynyt ja nyt kesällä vaikeaan sairauteen kuollut Matti Mäkelä kertoo keväällä ilmestyneissä muistelmissaan, kuinka pitäjän rikkain mies sanoi nuorelle Mäkelälle, että tästä saattaa tulla vielä presidentti. Köyhän ilmajokisen pienviljelijän pojan itsetunto nousi tästä kohinalla, mutta myöhemmin tuli uutta informaatiota:

'Myötähäveten tajusin, että papin, tuomarin ja lääkärin ohella myös presidentti oli tavallinen, tai ei ainakaan aivan tavaton lupaus hyväpäisen maalaislapsen tulevaisuudesta.'

Taustalla on tietysti Urho Kekkosen nousu presidentiksi 1956. Jos köyhän kainuulaisen metsätyömiehen poika tähän pystyi, niin pystyy siihen joku muukin "hyväpäinen" maalaispoika. Jos ja kun tästä mahdollisuudesta tuli jälleenrakennuksen ja tulevaisuususkon Suomessa reaaliutopia, voisi kysyä mitä myötähäpeämistä siinä itse asiassa oli. Kaikki tiet olivat nyt auki.

Saman vaikutuksen voisi ajatella olleen Tarja Halosen valinnalla.

Olennainen kuvio kaiken taustalla on se, mitä Matti Mäkelä kuvaa näin:

'Isä kunnioitti Mauno Koivista siksi, että tämä oli opiskellut hellahuoneesta 'niin korkealle kuin Suomessa voi'. Nyt olen tehnyt saman eli saavuttanut sen isän kunnioituksen, jota jokainen lapsi haluaa. Hän ei tosin ehtinyt sitä nähdä, niin kuin ei äiti ylioppilaaksi tuloani, mutta minä sain asiasta rauhan.'

Mäkelä oli pientilallisen poika. Maria Ohisalon taustaa Wikipedia kuvaa näin:

'Ohisalo syntyi vuonna 1985 Itä-Helsingin Vesalaan parikymppisten vanhempien lapsiksi. Ohisalo eli lapsuutensa köyhyudessa Helsingin lähiöissä. Yksivuotispäivänsä hän vietti turvakodissa. Vanhemmat olivat välillä työttöminä, välillä pätkätöissä. Isän alkoholiongelma johti lopulta vanhempien eroon.'

Tässä tiivistetty suomalainen versio amerikkalaisesta unelmasta. Täällä ei unelmoida tietä 'ryysystä rikkauksiin', vaan noususta koulutuksen avulla sivistykseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. 'Alhaalta' tulleita ja kovien kokemusten läpi omalla tarmokkuudellaan selvinneitä on Suomessa aina arvostettu, ja arvostetaan edelleen."

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.